Kotsis Márk

Mennyire jó a hitel, ha MAGYAR?

Diákhitelek és tandíjak az Európai Unióban

A hitelt visszafizetni mindig fájdalmas, de ha segít abban, hogy a jövőben több pénzt keressünk, akkor nem kérdéses az előnye. Persze az ördög a részletekben rejlik, márpedig a részletek eléggé eltérőek az európai diákhitelek között. Ezért most összehasonlítjuk őket!

Az egyetemi képzések mindenhol fájdalmasan érintik a családi költségvetést. Nem véletlen, hogy a tanulmányi hitelezés az egész világon fontos ügy. Ha viszont azt tekintjük, hogy a jövedelmünket javító befektetésekre érdemes lehet hitelt felvenni, rögtön ki is számíthatjuk a hitel megtérülését. Magyarországon egy egyetemi diploma átlagosan 54%-os bérkülönbséget jelent egy középfokú végzettséggel szemben. A mai átlagbérekkel számolva ez havi 100 ezer forint körüli nettó bértöbbletet jelent, ami éves szinten 1,2 millió forint.

Ha megnézzük a magyar egyetemek képzési költségeit, nagyjából kiegyenlített a mezőny, és hosszú idő óta ugyanaz a néhány szak vagy szakirány emelkedik ki az árak közül. Az orvosi képzések 1,8-3 millió forint közötti éves költséget is jelenthetnek. Mégsem ez a mérvadó, mert a bölcsész és műszaki irányok átlagait is nézve inkább 400-500 ezer forint az éves hallgatói hozzájárulás jellemző összege.

MENNYIRE DRÁGA A KÜLFÖLDI TANULÁS?

Nagyon vonzó lehet egy nagy hírű intézményben tanulni valamelyik nyugat-európai országban. Oxford vagy Párizs valóban többletértéket adhat a végzettségünkhöz. Már önmagában az ottani diákélet sem finanszírozható egyszerűen. Mi azonban most kifejezetten a magyarral összehasonlítható uniós országok tandíjait vesszük alapul, és tesszük melléjük a diákhitelek feltételeit, már azokban az országokban, ahol ilyen megoldás nyilvánosan, mindenki számára elérhető. Persze léteznek országok – Ausztria, Finnország vagy Dánia –, ahol uniós állampolgárként térítésmentesen is tanulhatunk, de azt se felejtsük el, hogy az elmúlt években a magyar egyetemisták 62 százaléka is teljes vagy részleges ösztöndíjjal tanult, tehát nem fizettek, vagy legalábbis nem a teljes összeget.

Európa alapvetően nagyon jól áll egyetemi képzések terén. A teljes uniót nézve több mint 30 ezer képzési hely áll nyitva a diákok előtt. Ezekre a bejutás feltételei változatosak, viszont komoly különbségeket találunk az alap-, mester és pHD képzések költségei között. Mi az Eurostat által közölt alapképzési átlagot vesszük mérvadónak, amely ma egy uniós állampolgár számára évente nagyjából 4500 Euró. Bár fordíthatnánk ezt 1 millió 400 forintra is, az árfolyamváltozások miatt is inkább az euró árat nézzük, ehhez érdemes hasonlítani az évi 1700 eurós magyar átlagot.

MAGYARORSZÁG

A fenti árak meghatározása után gyorsan vegyük át a tanulmányi költségekre kötötten felhasználható magyar diákhitel-forma legfontosabb jellemzőit. Kezdjük a mára 0 százalékra csökkent kamattal, amely valójában nem ennyi, de a magyar állam a valós kamatszint költségét átvállalja. Ehhez hozzátehető, hogy a Diákhitel 2-t tulajdonképpen mindenki megkaphatja, aki alap- vagy mesterképzésben vesz részt. Az összeg nem fix, hanem a képző intézmény által kért képzési díjhoz igazodik.
Két, Európában is egyedülálló előnye van még a magyar megoldásnak. Egyrészt nem kereskedelmi bankok nyújtják, mint sok más országban, hanem egy erre a célra létrejött állami intézmény. Másrészt a törlesztés – ahogy ezt a nemzetközi összehasonlítás is hangsúlyozza – rendkívül rugalmas, csak a diploma és munkavállalás után kezdődik el, és akkor is két éven át a mindenkori minimálbér arányában határozzák meg. Hat szemeszternyi képzésre a fenti átlaggal 1,8 millió forintot veszünk fel, és ennek törlesztési összege a mai minimálbérrel számolva az első két évben havonta kevesebb mint 5 ezer forint. Összeségében a magyar diákhitelről az mondható el, hogy még nemzetközi összehasonlításban is rendkívül könnyen hozzáférhető, rugalmasan elő is törleszthető, és nulla százalékos kamattal kaphatjuk meg.

FRANCIAORSZÁG

Ha átlagot nézünk, a francia egyetemi képzés nem tűnik drágának. Uniós állampolgárként 200 és 650 euró közötti összeget kérnek el egy félévért. Csakhogy az igazán neves intézményekben, amelyek miatt a legtöbben keresik az ország intézményeit, 1500 euró alatt nehéz megoldani a tanulmányokat, és ez csak a belépőszint, mert a kiemelt képzési helyeken akár 6000 euró is lehet az éves költség. A francia diákhitel kamata több tényezőtől is függ, de 2 és

4 százalék között változik. A felvehető hitel plafonja 15 ezer euró, de átlagosan havonta 375 euró, legfeljebb 4 évnyi tanulmány esetén. A törlesztést viszont azonnal meg kell kezdeni a hitelfolyósítás után, igaz, bizonyos esetekben ez elhalasztható a diploma megszerzéséig. Előtörlesztési lehetőség itt kivételesen nincs, de a francia rendszer abban is kivételes, hogy némi állami hatósági felügyelet mellett, de kereskedelmi bankok nyújtják a hiteleket.

NÉMETORSZÁG

Hasonló a helyzet Németországban is, ahol a legtöbb alapképzés 100 és 200 euró közötti összegért érhető el, és az ország az egyetemistáknak számos kedvezményt biztosít a megélhetésben is. De a népszerű szakok a kiemelt és magánintézményekben jóval drágábbak. Már az alapképzések is elérhetik a sok ezer eurós szintet, ha pedig a mesterképzést nézzük, akár 10-30 ezer euró is lehet az elitképzés ára.
A német diákhitel kamata a magyarhoz hasonlóan 0 százalékos. Havi 324 eurós összeg igényelhető. A törlesztés kezdetét úgy határozzák meg, hogy minden képzéshez maximális hitelezési időt rendelnek. Ennek a végétől számított ötödik évben kell elkezdeni a törlesztést. Vagyis egy 4 éves képzés esetében a tanulmányok kezdete utáni kilencedik évben. A teljes visszafizetésre 30 éven át van lehetőség.

OLASZORSZÁG

Az olasz egyetemeknél nagyok a különbségek, de átlagosan 1000 euró körül juthatunk félévenként képzéshez, igaz, a díj megállapításánál a családi jövedelmi viszonyokat is vizsgálják. Ez viszont csak az állami intézményekre vonatkozik, mert a magánegyetemek 8-16 ezer eurót is elkérnek egy jobb diploma reményében évente.
Az olasz diákhitel kamata változó, de maximuma 5,8 százalék. A hitel 4 évig kérhető, havi 150 eurós összegben, vagyis a maximális hitel nem lehet több 6000 eurónál. Viszont a törlesztéssel nem várhatunk a diplomáig, a visszafizetést a hitelfelvételt követő hónapban meg kell kezdeni, és a teljes törlesztésre 3 éves időkeretet adnak.

HOLLANDIA

A holland felsőoktatás a drágábbak közé tartozik. Az évi 2000 euró átlagosnak számít az alapképzéseknél, viszont a mesterképzések ára nagyot ugrik felfelé, és bizonyos esetekben 10 ezer eurónál is többe kerülhet egy ilyen intézményben eltöltött év. Érdemes tudni, hogy ha nem végezzük el a képzéseket az előre megadott számú félév alatt, a tandíj összege komolyan megemelkedik.
Hollandiában a mindenki számára elérhető állami diákhitel kamata 2,4 százalék. A felvehető összeget kétfelé bontják: havi 650 eurót vehetünk fel a képzésünk normál időtartamára, ha viszont tovább tart a diploma megszerzése a vártnál, a magasabb tandíjak miatt a hitel összege havi 850 euróra nő. A törlesztést a diploma megszerzése utáni évben kell megkezdeni, de legkésőbb a tanulmányok indulása utáni hetedik évben. A teljes összeg visszafizetésére pedig 5 és fél év áll rendelkezésre. Nem holland állampolgárként a havi törlesztésre nincs lehetőség, évente kell fizetni a 12 havi összeget egyben.

NAGY-BRITANNIA

A skót, angol és wales-i egyetemek egyedileg állapítják meg a saját képzési díjaikat. Így Skóciában akár hallgatói befizetés nélkül is tanulhatunk. Angliában 7500 eurós összeggel érdemes kalkulálni évente, ami egyaránt vonatkozik a brit állampolgárokra és az uniós országok hallgatóira. A brit egyetemek a legnépszerűbbek közé tartoznak egész Európában.
Ha az ott elérhető diákhitel konstrukciót nézzük, 6,1 százalékos kamattal érdemes számolnunk tavaly óta. Tanulmányi célra az évente igénybe vehető összeg nem függ a képzés díjától, hanem egységesen nagyjából 4500 eurónyi fontot vehetünk fel. A törlesztést a diploma megszerzését követő első év végén kell megkezdeni, amennyiben az éves jövedelem meghaladja a 18 ezer eurót. A teljes összeg visszafizetésére 25 év áll rendelkezésre.

JOBB-E A HITEL, HA MAGYAR?

Ha az elmúlt 10 év tapasztalatait nézzük, az eleve kedvező kamatszint 0 százalékra csökkentése olyan előny a magyar diákhitel számára, amellyel nem sok ország vetekszik. Ami viszont a magyar konstrukciót az európai megoldások élmezőnyébe helyezi, az az, hogy mindenki számára könnyen elérhető, rendkívül rugalmasak a visszafizetés feltételei, és ami talán a legfontosabb, a legkevésbé terheli meg havi szinten a friss diplomás pályakezdőket.